begirada

92

maiatza
2024

Lege-gordailua BI-2224-04

ikus pegi
Immigrazioaren Euskal Behatokia
Observatorio Vasco de Inmigración

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO
BERDINTASUN, JUSTIZIA ETA GIZARTE POLITIKETAKO SAILA
DEPARTAMENTO DE IGUALDAD, JUSTICIA Y POLÍTICAS SOCIALES

NIKARAGUAR JATORRIKO BIZTANLERIA EAEN

92. panoramika honetan, nikaraguar biztanlerian jarriko dugu arreta. Hamarkada bakarrean, nikaraguar jatorrikoak gutxiengoa izatetik Euskal Autonomia Erkidegoko kolektibo nagusietako bat izatera igaro da.

EINeko datuek erakusten dutenez, 2023ko urtarrilaren 1ean Nikaraguan jaiotako 16.675 pertsona bizi ziren EAEn, atzerrian jaiotako guztien % 6,1.

Estatistika Institutu Nazionalak argitaratutako azken datuen arabera[1], 2023ko urtarrilaren 1ean, Euskal Autonomia Erkidegoan –hemendik aurrera, EAE– Nikaraguan jaiotako 16.675 pertsona bizi ziren, hau da, atzerritarren % 6,1.

1. grafikoan ikus dezakegunez, Karibeko herrialde horretako migrazioa berandu hasi zen[2], baina, harrezkero, etengabe hazten joan da eta egun Nikaragua da jatorri nagusietako bat.

1. grafikoa

Azterritar eta nikaraguar jatorriko biztanleriaren bilakaera EAEn (absolutuak eta %). 1998-2023

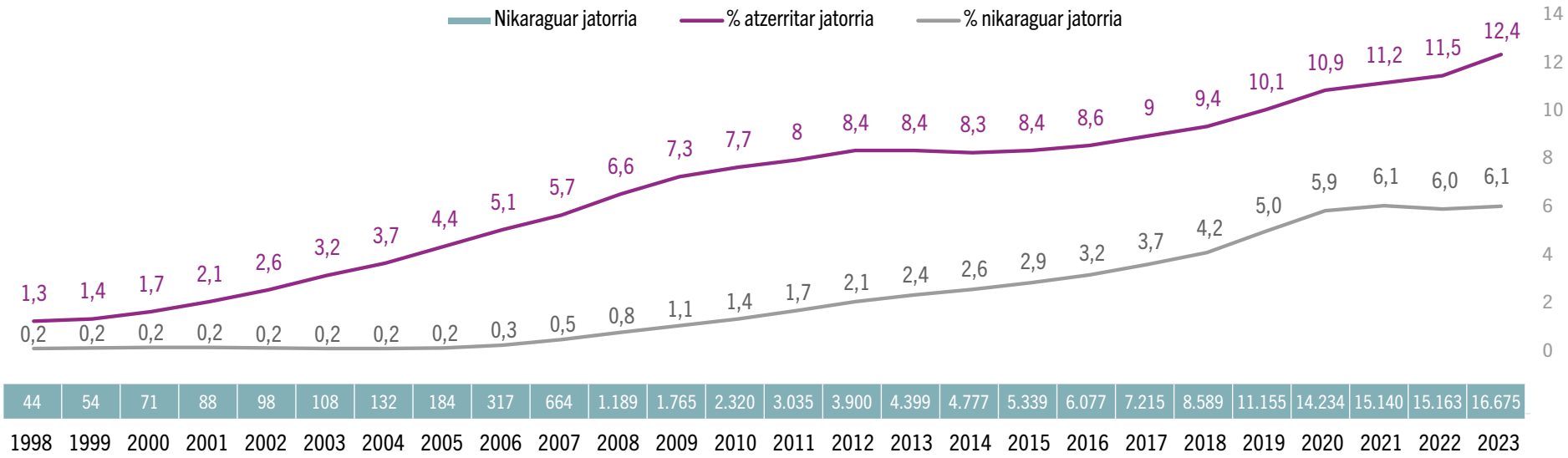

Iturria: geuk egina, EINen datuak oinarri hartuta.

[1] Aurreko panoramikan aipatu bezala (91. panoramika: EAEko atzerritar jatorriko biztanleria, 2023), 2023an, Estatistikako Institutu Nazionalak Biztanleen Errolda Jarraituaren datuak argitaratzeari utzi dio, eta horien ordez, errolda-datuak jarri ditu. Ondorioz, panoramika horren azterketa —eta etorkizuneko panoramikak— datu berri horietatik abiatzen dira, bilakaerak agertzen diren kasuetan izan ezik, horietan erroldako zifrak (1998-2022) eta errolda-datu berriak (2023) konbinatu baitira.

[2] EAEranzko migrazio-zikloen bilakaera orokorrari buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, kontsultatu 2024ko otsailaren “91. panoramika: Atzerritar jatorriko biztanleak EAEn 2023”.

2. grafikoak datu horietan sakontzen du, eta urtetik urterako hazkundeari buruzko zifrak eskaintzen ditu. Horri esker, ikusten da urte horietan etorreraren erritmoa ez dela konstantea izan. Horren ordez, etapa desberdinetan bereizten da:

1. **Hasiera (1999-2005):** Lehen fase horretan, Nikaraguako jende gutxi etorri zen EAEra. Orduan, Euskadi oraindik ez zen talde horrentzako leku garrantzitsua.

2. **Hazkundea (2006-2012):** Euskal ekonomiak bizi zuen oparoaldiarekin batera, etorritako nikaraguar jatorriko pertsonen kopuruak gora egin zuen. Hazkunde horrek krisi ekonomikoaren lehen fasean ere iraun zuen, krisi horrek ez baitzuen eragin hain zuzenik izan euskal ekonomian. 2011-2012 bitartean, nikaraguar jatorriko 865 pertsona gehiago erroldatu ziren.

3. **Atzeraldi ekonomikoa (2013-2014):** Krisi ekonomikoaren ondorengo fasean, haren ondorioak nabarmenagoak izan ziren, eta horrek eragina izan zuen Nikaraguatik zetozen pertsonen migrazio-zikloetan. Hala, Nikaraguan erroldatutako pertsonen kopuruak gora egiten jarraitu zuen arren, 2013an erroldatzeak % 42,3 jaitsi ziren aurreko urtearekin alderatuta, eta hurrengo urtean errepikatu egin zen dinamika hori.

2. grafikoa

Nikaraguar jatorriko biztanleriaren urtetik urterako hazkundea EAEn (absolutuak), 1999-2023

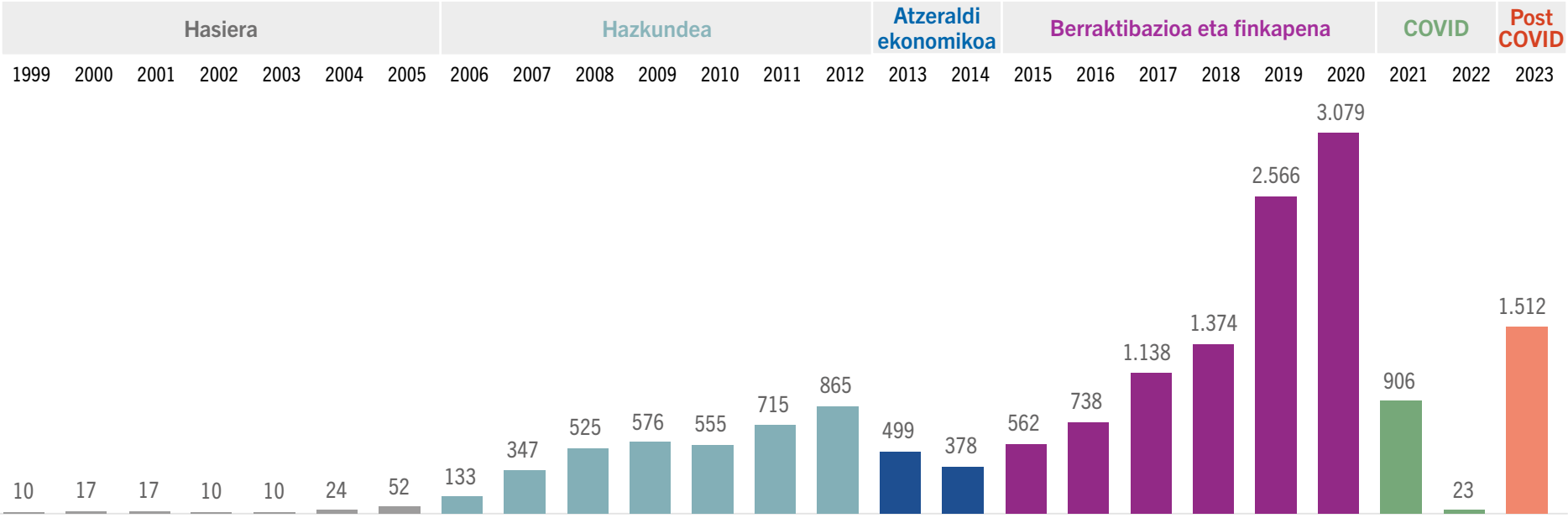

Iturria: geuk egina, EINen datuak oinarri hartuta.

4. **Berraktibazioa eta finkapena (2015-2020):** Fase honen kasuan, bi une bereiz ditzakegu:

   - **Berreskuratzea (2015-2018):** Adierazle ekonomikoak hobetuta, Nikaraguako migrazio-fluxuak berriro piztu ziren, beste jatorri batzuetako migrazioak bezalaxe. Hazkunde hori arina izan zen hasieran, baina indar handiagoa hartu zuen denborak aurrera egin ahala.

   - **Krisi politikoa (2019-2020):** Karibeko herrialdea oraindik zeharkatzen duen krisi politikoaren hasierarekin batera[3], EAEranzko fluxuak nabarmen hazi eta bizkortu ziren; 2019ko urtarrilaren 1etik 2020ko urtarrilaren 1era bitartean, Nikaraguar jatorriko pertsonen urtearteko saldoa igo zen, 3.079 arte.

5. **COVID-19 (2021-2022):** COVID–19 eta horren ondorengo mugikortasuna kontrolatzeko neurriek etorritakoen jaitsiera nabarmena eragin zuten. 2020ko urtarrilaren 1etik 2022ko urtarrilaren 1era bitartean, % 69,8ko beherakada izan zen erroldatzeetan 2019-2020 tartearekin alderatuta; 906 pertsonako saldo positiboa egon zen; 2020an, berriz, 3.079 pertsonakoa.

6. **Pandemia ondokoa (2023-...):** COVID-19k eragindako krisia gainditu ondoren, Nikaraguako migrazio-fluxuak sendo berraktibatu dira berriro. Urte bakar batean, herrialde hartan jaiotako 1.512 pertsona gehiago etorri dira, serie historikoko hirugarren daturik altuena.

[3] 2018ko apirilaren 18an, Nikaraguan protesta garrantzitsu batzuk izan ziren Nikaraguako Gizarte Segurantzako Institutuaren erreformaren ondorioz, eta oraindik abian dagoen krisi politikoa hasi zen.

Prozesu horren ondorioz, Nikaragua da, gaur egun, erkidegoan garrantzi handiena duen jatorrietako bat, historikoki hain garrantzitsuak izan diren Kolonbia eta Marokoren atzetik —1. taula—. Datu horiek perspektiban jartzearren, 2013. urtean —hamar urte lehenago besterik gabe—, Nikaragua hamalaugarren tokian zegoen, atzerriko jatorrietatik ugarienari dagokienez: 4.399 pertsona, erkidegoan bizi diren eta atzerrian jaio diren pertsonen % 2,4.

1. taula

Atzerriko jatorri nagusiak EAEn eta haien bilakaera (absolutuak eta %), 2013-2023

		Guztira 2023	% atzerritarrak, guztizkoarekiko	2013-2023
1	Kolonbia	34.473	12,6	+16.575
2	Maroko	31.074	11,3	+13.563
3	Nikaragua	16.675	6,1	+12.276
4	Errumania	14.587	5,3	-1.168
5	Venezuela	13.075	4,8	+8.732
6	Bolivia	12.598	4,6	+1.000
7	Honduras	9.966	3,6	+7.500
8	Ekuador	9.371	3,4	+307
9	Paraguai	9.262	3,4	+3.710
10	Peru	8.992	3,3	+4.258
	Gainerakoak	114.069	41,6	+24.106
	Guztira	274.142	100,0	+90.859

Iturria: geuk egina, EINen datuak oinarri hartuta.

Nikaraguako biztanleria lurralde historikoen artean banatzeari dagokionez –3. grafikoa–, Gipuzkoan bizi diren atzerritar guztien % 9,6 Nikaraguan jaio dira, eta horrek Autonomia Erkidegoko batez bestekoaren gainetik jartzen du lurraldea (atzerrian jaiotako guztien % 6,1).

Gipuzkoaren ondoren, Bizkaiaren kasua nabarmentzen da, atzerriko pertsona guztien % 5,7 Nikaraguan jaiotakoak baitira. Bestalde, Araban, atzerrian jaiotako biztanleen % 0,9 bakarrik iritsi da Karibeko herrialde horretatik. Datu horiek Latinoamerikan jaiotako pertsonen banaketa orokorrarekin alderatuz gero, Bizkaia izango litzateke Latinoamerikan jaiotako pertsonen pisu handiena duen lurralde historikoa; nikaraguar jatorriko pertsonen kasuan, berriz, Gipuzkoako tasa Bizkaikoa baino ia bi aldiz handiagoa da (% 9,6 eta % 5,7 Bizkaian).

Nikaraguar jatorriko pertsonen kasuan, Gipuzkoako tasa Bizkaikoa baino ia bi aldiz handiagoa da

3. grafikoa

Nikaraguar jatorriko biztanleria atzerritar jatorriko biztanleria osoarekiko, lurralde historikoen arabera (%). 2023

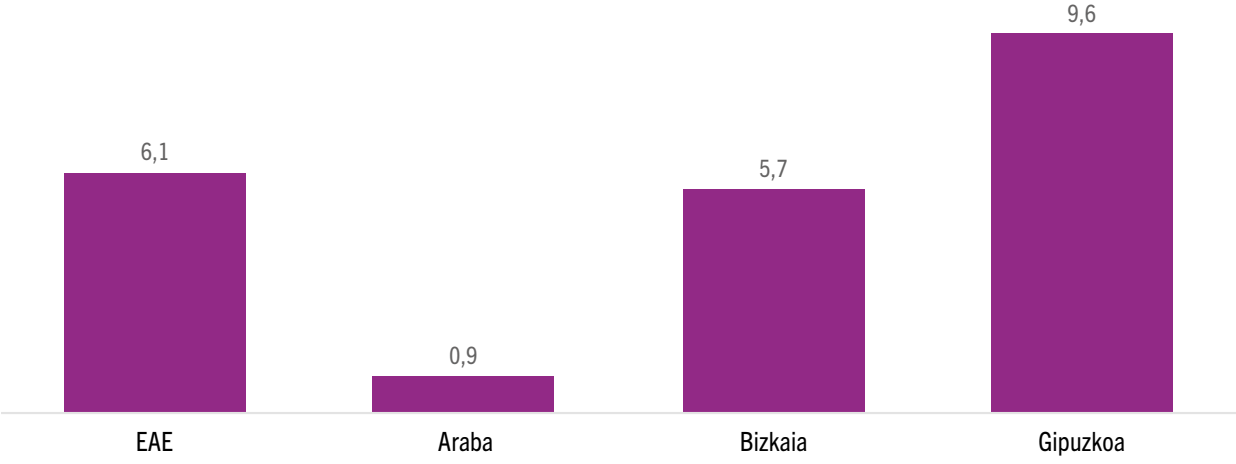

Iturria: geuk egina, EINen datuak oinarri hartuta.

Kolektiboaren ezaugarriak sakonago aztertuz gero, nabarmentzekoa da generoaren araberako banaketa. 4. grafikoan ikus daitekeenez, Nikaraguan jaio eta 2023an EAEn bizi ziren pertsona gehienak emakumeak ziren. Horrenbestez, emakumeen ehuneko oso handia duen talde bat da, guztizkoaren % 71,3.

Nikaraguako datuak beste jatorri batzuetakoekin alderatuz gero, argi dago feminizazio nabarmen hori dela Erdialdeko Amerikako herrialdearen ezaugarri bereizgarrietako bat. Izan ere, Nikaraguatik etorritako pertsonen % 71,3 baino gehiago emakumeak dira, eta atzerriko biztanleria osoa, berriz, orekatik hurbil dago. Bestalde, Nikaragua Latinoamerikako gainerako jatorriekin alderatuz gero, ikusten da Nikaraguako emakumeen ehunekoa ere nabarmen handiagoa dela (% 60,2 eta % 71,3, hurrenez hurren).

Bilakaerari dagokionez, EINek emandako datuek erakusten dute generoen arteko desberdintasun hori konstantea izan dela urteetan zehar. Duela bost urte, Nikaraguako emakumeen ehunekoa nabarmen handiagoa zen, % 79,4. Testuinguru horretan, ikusten dugu ezen, migrazio-prozesuak aurrera egin ahala, Nikaraguako migrazio-fluxuak orekatu egiten direla, Latinoamerikako beste herrialde batzuetan ikusi den antzeko prozesua jarraituz.

4. grafikoa

Atzerritarren eta nikaraguarren banaketa generoaren arabera EAEn (%), 2023

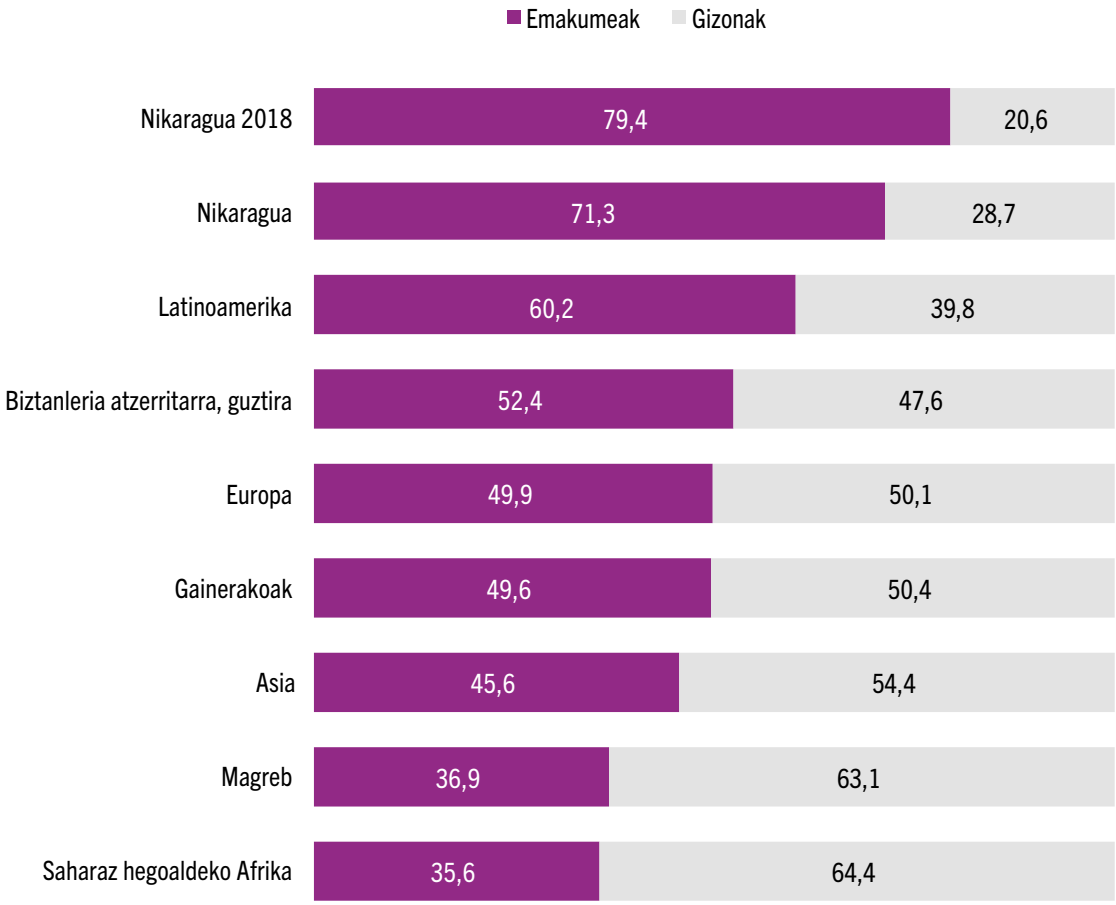

Iturria: geuk egina, EINen datuak oinarri hartuta.

Nikaraguar jatorriko biztanleen % 92 lanerako adinean egongo litzateke

Adinari erreparatuz gero, alde handiak ikusten ditugu Nikaraguako eta bertako populazioen artean, baita atzerrian jaiotako biztanleria osoaren artean ere –5. grafikoa–. EINen datuek erakusten dutenez, Nikaraguan jaiotako lau pertsonatik hiruk 15-44 urte dituzte (% 74,7); atzerritar jatorrikoak, berriz, % 60,5 dira, eta bertakoak, % 28,6. Bestalde, 15 urtetik beherako pertsonen tasa atzerritar jatorria duen populazioaren batez bestekoaren antzekoa den arren, 45 eta 64 urte bitarteko eta 65 urtetik gorakoen artean, ikus dezakegu haien tasa nabarmen txikiagoa dela bertako eta atzerriko jatorridun pertsonen batez bestekoena baino.

Hala, nikaraguar jatorriko biztanleen % 92 lanerako adinean egongo litzateke. Ehuneko hori pixka bat txikiagoa da atzerrian jaiotako biztanleen artean (% 88); populazio autoktonoak, berriz, zahartze-tasa handia du, eta % 60,3 bakarrik dago lanerako adinean.

5. grafikoa

Bertako, atzerriko eta nikaraguar jatorriko biztanleriaren adin-egitura EAEn (%). 2023

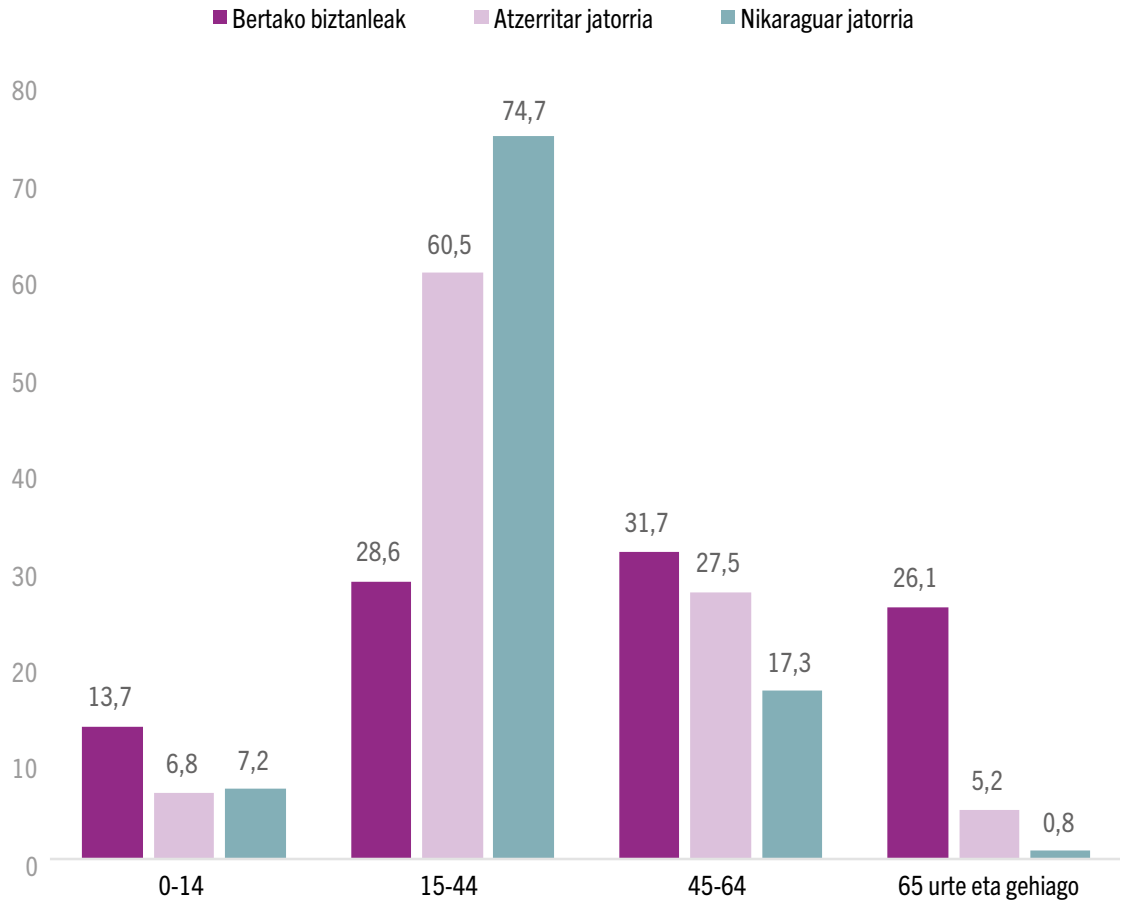

Iturria: geuk egina, EINen datuak oinarri hartuta.

Lan-arloari dagokionez, 2024ko martxoko Gizarte Segurantzako batez besteko afiliazioaren datuek –6. grafikoa– erakusten dute Nikaraguako nazionalitateko pertsonen % 48,5 Gizarte Segurantzako Erregimen Orokorrean afiliatuta daudela[4]. Horrekin batera, beste zati garrantzitsu bat Etxeko Langileentzako Sistema Berezian alta emanda dago, guztizkoaren % 44,9.

Datu horiek beste jatorri nagusietakoekin alderatuz gero, ikus dezakegu Nikaraguako nazionalitatea duten pertsonek pisu handiagoa dutela aztertutako gainerako herrialdeek baino. Tasa hori % 4,3koa da marokoarren artean, % 6,6 venezuelarren artean eta % 12,1 kolonbiarren artean. Hala badagokio, hamar pertsonatik ia zortzi Gizarte Segurantzaren araubide orokorrean alta emanda daude, eta horrek, hein handi batean, kolektibo horretan emakumeak nagusi izatearekin du zerikusia.

Bestalde, nabarmentzekoa da pertsona autonomoen tasa atzerritarren batez bestekoa baino txikiagoa dela (% 4,7 eta % 16,1, hurrenez hurren).

6. grafikoa

Atzerritarren Gizarte Segurantzako afiliazioaren eta EAEko nazionalitate nagusien arteko alderaketa (%), 2024ko martxoa

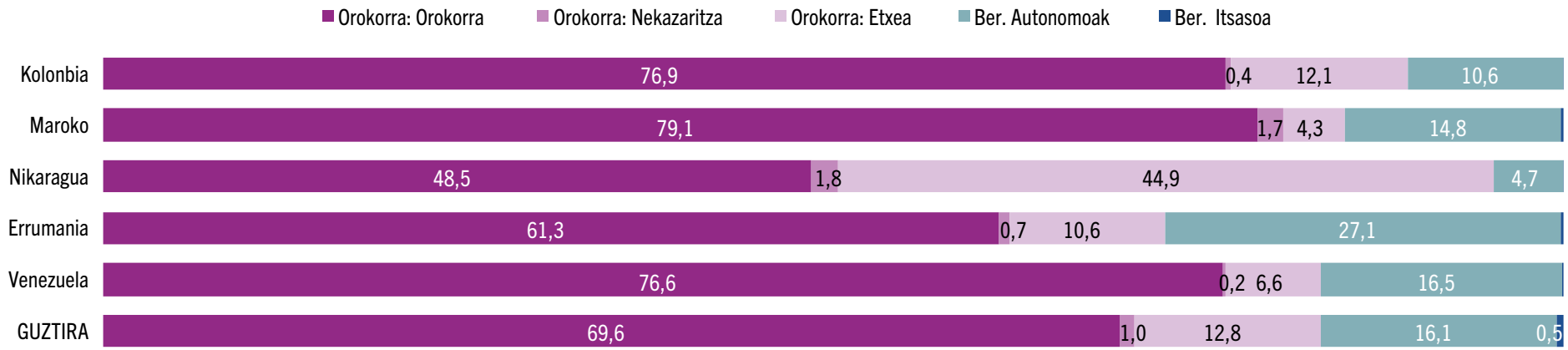

Iturria: geuk egina, Inklusioko, Gizarte Segurantzako eta Migrazioetako Ministerioak emandako datuak oinarri hartuta.

[4] EINek argitaratutako datuetan ez bezala, Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioak emandako Gizarte Segurantzako afiliazio-zifrak Nikaraguako nazionalitatea duten pertsonei bakarrik dagozkie.

Gure kalkuluen arabera[5], EAEn 2023ko urtarrilaren 1ean bizi ziren Nikaraguako nazionalitatedun pertsonen guztizkoaren % 49,1 administrazio-egoera erregularrean egongo litzateke, eta gainerako % 50,9 egoera administratibo irregularrean bizi zen —7. grafikoa—. Alderatzearren, bi urte lehenago soilik, 2021ean, egoera irregularrean zeuden Nikaraguako nazionalitateko pertsonen ehunekoa nabarmen handiagoa zen, % 67,0koa.

Hori migrazio-zikloen testuinguru normalean ulertu behar dugu. Izan ere, iritsi berritan, pertsona migratzaileak modu irregularrean bizi ohi dira denboraldi batez, dagozkien izapideak egiteko behar diren baldintzak betetzen hasten diren arte. Alde horretatik, eta grafikoko datuek erakusten dutenez, espero izatekoa da hurrengo urteetan Nikaraguako nazionalitatea duten pertsonen kopuruak hazten jarraitzea.

7. grafikoa

Nikaraguar jatorriko biztanleriaren erregulartasun-tasa EAEn (%). 2009-2023

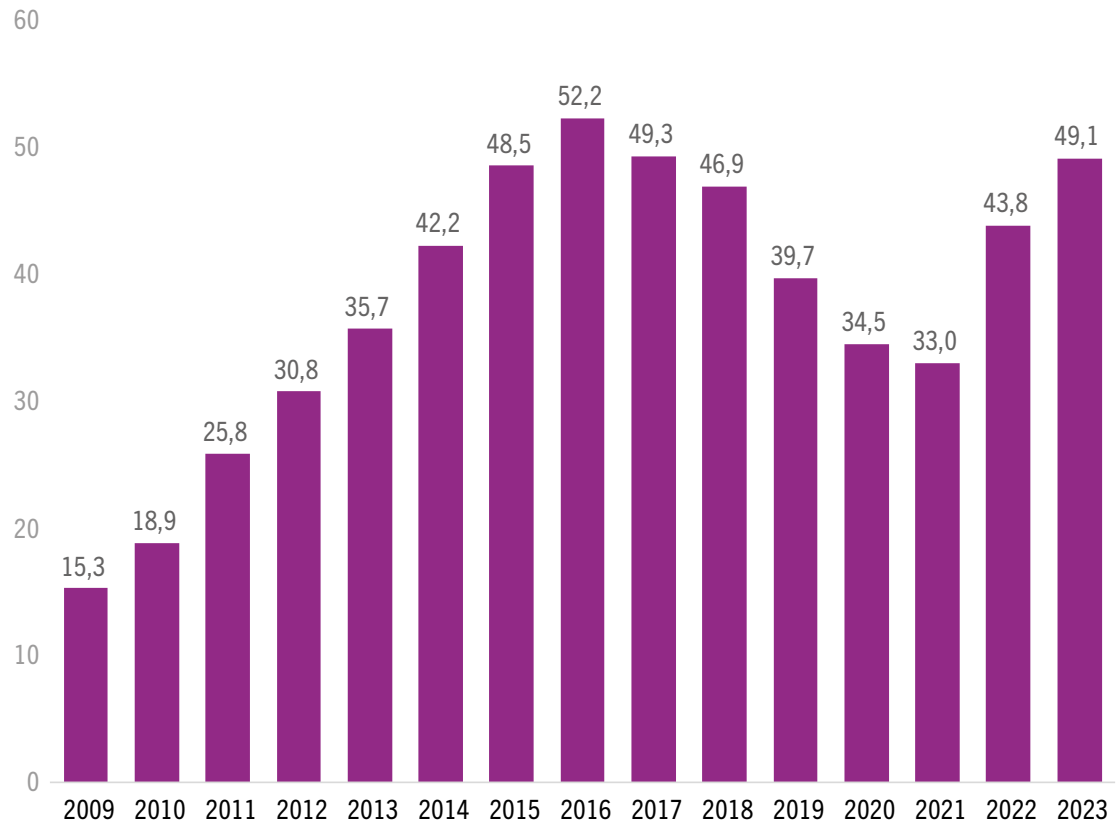

Iturria: geuk egina, EIN eta Inklusioko, Gizarte Segurantzako eta Migrazioetako Ministerioak emandako datuak oinarri hartuta.

[5] Indarrean dauden egoitza-baimenek atzerriko nazionalitatedun pertsona erroldatuekiko duten proportzioaren zenbatespen estatistikoa da erregulartasun-tasa. Informazio hori gutxi gorabeherakoa da, eragiketa horretarako EIN eta Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioaren datuak hartu baitira. Gainera, Nikaraguako nazionalitatea duten pertsonak bakarrik aipatzen ditu, eta kanpoan geratzen dira Nikaraguan jaio eta nazionalitate espainiarra lortu dutenak.

2017tik 2022ra bitartean Nikaraguan jaiotako 1.990 pertsonak eskatu dutela asiloa erkidegoan

Nikaraguar kolektibora hurbiltzeko orduan kontuan hartu beharreko funtsezko elementu bat nazioarteko babesa da. 2018ko apirilaz geroztik, egoera soziopolitiko konplexua bizi du Karibeko herrialdeak. Testuinguru horretan, Barne Ministerioak emandako datuek erakusten dute 2017tik 2022ra bitartean Nikaraguan jaiotako 1.990 pertsonak eskatu dutela asiloa erkidegoan –8. grafikoa–. Ikus daitekeenez, 2018ra arte ez da ia eskaerarik erregistratu nikaraguar jatorriko pertsonen nazioarteko babesa eskuratzeko. Hala ere, 2018an 94 eskaera erregistratu ziren, eta kopuru hori 998raino igo zen 2019an. Pandemia eta mugitzeko gaitasunaren murrizketa iristearekin batera, eskaera kopurua murriztu egin zen: 2020an, 464 eskaera egin ziren, eta 2021ean, 132. Hala ere, murrizketa horiek alde batera utzita, ikusi dugu eskaera horiek berriro igo direla, 2022an 299 izan arte.

8. grafikoa

Nikaraguar jatorriko pertsonen asilo-eskaeren bilakaera EAEn, (absolutuak), 2011-2022

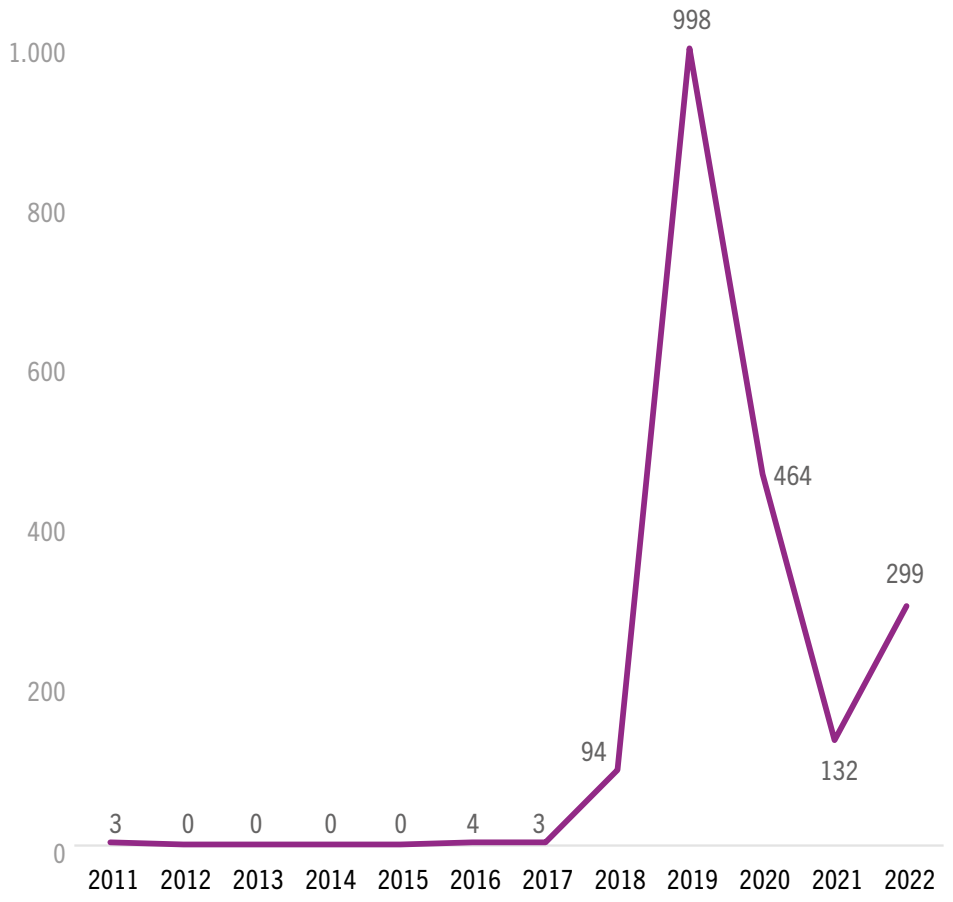

Iturria: Geuk egina, Barne Ministerioaren datuak oinarri hartuta.

Laburbilduz

- 2023ko urtarrilaren 1ean, nikaraguar jatorriko 16.675 pertsona bizi ziren EAEn, atzerrian jaiotako guztien % 6,1. 2006tik aurrera hasi ziren Nikaraguatik etortzen, eta prozesua moteldu egin zen ekonomiaren atzeraldian, eta maximoetara igo zen 2019an eta 2020an.
- Hazkunde horren ondorioz, Nikaragua da gaur egun EAEko atzerritarren jatorri nagusietako bat, Kolonbia (atzerritar jatorriko pertsona guztien % 12,6) eta Marokoren (% 11,3) atzetik.
- Nikaraguar jatorriko hamar pertsonatik zazpi emakumeak dira (% 71,3). Aldi berean, talde gaztea da, % 74,7 15 eta 44 urte bitartekoa baita.
- Nikaraguako nazionalitateko pertsonen ia erdiak Gizarte Segurantzaren Araubide Orokorrean afiliatuta daude (% 48,5), eta beste % 44,9 Etxeko Langileentzako Sistema Berezian.
- Administrazioari dagokionez, Nikaraguako nazionalitatea duten EAEko pertsonen % 49,1 administrazio-egoera erregularrean daude. Hala, hurrengo urteetan kopuru hori handitu egingo dela espero da.
- 2017tik 2022ra bitartean, Nikaraguan jaiotako 1.990 pertsonak nazioarteko babesa eskatu dute erkidegoan. Maximo historikoa 2019an erregistratu zen, 998 eskaerarekin.

EAE 2023	16.675 lagun nikaraguar jatorrikoak	Atzerrian jaiotako biztanleriaren % 6,1

Nikaraguar biztanleria	
Oso feminizatutako kolektiboa (% 71,3)	% 92, lan egiteko adinean, 15 eta 64 urte bitartean

Testuinguru soziopolitiko konplexua	
2017 eta 2022 bitartean	1.990 pertsona inguruk eskatu dute babesa EAEn